

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญสามารที่จะแข่งขันกับนานาประเทศได้นั้นต้องอาศัยคนที่มีความรู้ความสามารถเป็นกำลังสำคัญ ดังนั้นจึงต้องมีการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ โดยมุ่งเน้นให้คนเป็นศูนย์กลาง อันเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การ กำหนดทิศทางการพัฒนาการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาคนให้เอื้อและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของประเทศ เพื่อนำไปสู่ความเจริญที่ทัดเทียมและสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ในอนาคต ซึ่งการพัฒนาบุคลากรเป็นกระบวนการหนึ่งในการบริหารและพัฒนาบุคลากร ที่ผู้บริหาร โรงเรียนต้องให้ความสนใจและเอาใจใส่เป็นพิเศษ เนื่องจากครูผู้สอนถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนให้สำเร็จตามเป้าหมายเพราะการดำเนินการต่าง ๆ ต้องอาศัยความรู้ความสามารถ ทักษะและเจตคติของครูผู้สอน ในลักษณะบูรณาการอย่างเหมาะสม (อำนาจ เลขชัยศรี. 2542 : 12) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ว่าการจัดการเรียนรู้ต้องเน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด ให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุดเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากครูวางแผนการเรียนรู้ กำหนดเป้าหมาย เนื้อหาสาระ และจัดไว้เป็นเบื้องต้น เพื่อให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมกำหนดจุดมุ่งหมาย กิจกรรม และวิธีการเรียนรู้ ได้คิด ปฏิบัติ และเรียนรู้ด้วยตนเองตามศักยภาพ ความต้องการ ความสนใจ และความถนัดของตนเอง ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข รวมทั้งมีส่วนร่วมในการประเมินผลและการพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยมีครูเป็นผู้ช่วยชี้แนะแนวทาง แสวงหาความรู้ที่ถูกต้องให้แก่ผู้เรียน มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ ทั้งระหว่างผู้เรียนด้วยกันเองและระหว่างผู้เรียนกับครูผู้สอน ในลักษณะของการแบ่งปันความรู้

การวิจัยเป็นวิธีการศึกษาค้นคว้าโดยการทดลอง สืบรวจ หรือ การศึกษาตามหลักวิชาการ เพื่อให้ได้ข้อมูล รวมทั้งการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกระบวนการต่าง ๆ อันสามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคม วิชาการ หรือเป็นพื้นฐานของการพัฒนาประเทศไทยด้านต่าง ๆ ต่อไป (ครุรักษ์ ภิรมย์รักษ์. 2544 : 1-2) การวิจัยนอกจากจะมีบทบาทต่อความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการแล้วยังเป็นการเสริมสร้างภูมิปัญญาในแต่ละบุคคลเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์เศรษฐกิจและคุณภาพทางชีวิตที่ดี เอื้ออาทรซึ่งกันและกันระหว่างบุคคลและสังคมต่าง ๆ รอบโลกมี

สันติกับธรรมชาติอย่างติดต่อกันต่อเนื่อง ยั่งยืน การส่งเสริมการวิจัยเป็นหน้าที่ของหลาย ๆ หน่วยงานที่กระจายอยู่ตามกระทรวง ทบวง กรม กองต่าง ๆ เช่น สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ เป็นต้น นอกจากนี้สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในระดับบัณฑิตศึกษาได้กำหนดให้นักศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อ ขอรับปริญญา เพื่อให้ผู้เรียนได้นำความรู้ด้านการวิจัยไปใช้ในการค้นคว้าหาความรู้เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่เชื่อถือได้ อันจะสามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงงานที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตามการวิจัยมักเรียนรู้ไม่ได้มากนัก จากการฟังบรรยาย หรือการอ่านจากตำรา หรือการท่องจำจากตำราซึ่งประเด็นหลักในการสร้างนักวิจัยซึ่งต้องเรียนรู้จากปฏิบัติ การทำงานกับผู้ที่ป็นนักวิจัยมีการสร้างเครือข่ายการระหว่งนักวิจัยด้วยกัน และนักวิจัยกับผู้นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ (สิปปนนท์ เกตุทัต. 2545 : 5-8) ในกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด ครูมิได้มีความสำคัญน้อยลง แต่ยังคงมีความสำคัญอย่างมากหรืออาจจะมีมากกว่าเดิม เพราะการจัดการเรียนรู้ที่อยู่บนฐานของผลประโยชน์อันสูงสุดที่ผู้เรียนพึงได้รับตามสิทธิพื้นฐาน ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องที่จำเป็นจะต้องรู้จักคิดค้น สร้างสรรค์ และจัดกระบวนการเรียนการสอนซึ่งเป็นการทำงานเชิงระบบทั้งทำทนายครูให้แสดงและรู้จักตนเอง การจัดกระบวนการเรียนการสอนซึ่งส่งเสริมการเรียนรู้เช่นนี้เป็นทำให้ความสำคัญกับผู้เรียน ดังนั้นการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนซึ่งเป็นการทำงานเชิงระบบที่ทนายครูให้แสดงความสามารถในการกระตุ้นนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากความอยากรู้ และหากลวิธีในการหาคำตอบแล้วสรุปลงอย่างมีเหตุผล น่าเชื่อถือ การได้ข้อค้นพบที่ชัดเจนเป็นระบบจะบ่มเพาะนิสัยที่ดีมีเหตุผลและไม่เชื่อหรือหลงงมงายอะไรง่าย ๆ แต่จะสร้างกระบวนการคิดอย่างอย่างเป็นระบบในสมองโดยใช้วิธีสังเกต จดบันทึก และวิเคราะห์จนได้ข้อมูลที่ยืนยันได้ว่าเป็นปัญหาหรือความต้องการที่แท้จริง เพื่อนำมาดำเนินการพัฒนาด้วยกระบวนการวิจัย ดังนั้นการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญญาของความเป็นครู (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. 2543 : 69-71)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยในชั้นเรียนพบว่าครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนในระดับน้อย (อำนาจ ไพรเจิว. 2547 : 88-89) ขาดทักษะไม่มีความมั่นใจในการทำวิจัย (ปิยวัฒน์ เพชรศรี. 2547 : 113-117) การเขียนรายงาน (วิษสัมภिता ก้อนอุธร. 2548 : 88-82) และการใช้สถิติเพื่อการวิจัย(สำราญ ศรีจันทร์. 2547 : 156-159) เครื่องมือวัดผลไม่มีการวิเคราะห์ปรับปรุง และไม่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์โดยสาเหตุสำคัญที่ทำให้ครูผู้สอนทำ วิจัยในชั้นเรียนคือต้องการให้ครูหาวิธีสอนที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้สูงขึ้นแก้ปัญหาและช่วยเหลือนักเรียนในเรื่องเกี่ยวกับการเรียนและทำงานวิจัยเพื่อเลื่อนวิทยฐานะนอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนมีการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

การวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Action Research) เป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของครูผู้สอน ที่จะต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการจัดการเรียนรู้เพื่อผู้เรียนอย่างเป็นระบบ เพราะการวิจัยในชั้นเรียนเป็นกระบวนการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนที่ครูรับผิดชอบอย่างเป็นระบบ เพื่อสืบค้นให้ได้สาเหตุของปัญหา แล้วหาวิธีแก้ไขหรือพัฒนาที่เชื่อถือได้ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาหรือพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู และพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนาตามธรรมชาติและมีศักยภาพ การวิจัยในชั้นเรียนเป็นทักษะที่ครูผู้สอนต้องฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของความเป็นครูมืออาชีพในยุคปฏิรูปการศึกษา ตามนัยแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 22 (5)

นักวิจัยหลายท่านพบปัญหาที่ส่งผลต่อการวิจัยในชั้นเรียน มีลักษณะและรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า สภาพปัญหาที่ทำให้ผู้วิจัยทำวิจัยไม่สำเร็จได้แก่ การขาดความรู้และทักษะในการทำวิจัย ขาดแหล่งความรู้และเครื่องอำนวยความสะดวก เวลาที่ใช้ในการวิจัยงบประมาณที่ใช้ในการวิจัย การนำผลการวิจัยไปใช้ยังมีน้อย แม้ว่าครูส่วนหนึ่งได้ผลิตงานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ และครูอีกส่วนหนึ่งทำวิจัยเพื่อเป็นผลงานในการปรับปรุงตำแหน่งให้สูงขึ้น แต่ก็ยังเป็นงานวิจัยชั่วคราวชั่วคราว ไม่ได้ทำเพื่อแก้ไขปัญหในการเรียนการสอนอย่างจริงจัง และไม่มี ความต่อเนื่อง (กิตติพร ปัญญาภิบาล โยผล. 2541 : 2-3)

โรงเรียนประชาพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 เป็นโรงเรียน สหศึกษา ขนาดกลาง ตั้งอยู่เลขที่ 73 หมู่ 4 บ้านหนองอิหมัน ตำบลประชาพัฒนา อำเภอบึงสามพัน จังหวัดมหาสารคาม มีผู้บริหาร 2 คนบุคลากรครูผู้ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนจำนวน 22 คน โรงเรียนใช้หลักสูตรแกนกลาง 2551 มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยคำนึงถึงสภาพปัญหา ความพร้อมเอกลักษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้จัดทำรายวิชาแต่ละกลุ่มซึ่งกระบวนการจัดทำหลักสูตรต้องอาศัยการทำงานอย่างเป็นระบบ นักเรียนต้องเป็นบุคลากรที่อยู่ในยุคการใช้สื่อและเทคโนโลยีโดยเฉพาะการใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดการเรียนการสอนต้องให้ได้ทุกคน และการจัดการเรียนการสอนต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาคือผู้เรียนบางส่วนที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ และแก้ไขผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องให้ครูทุกคนทำวิจัยในชั้นเรียน ในส่วนของโรงเรียนได้มีการดำเนินงานโดยจัดทำเอกสารเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อให้ความรู้แก่ครู ซึ่งผู้บริหารได้ประชุมชี้แจงให้ทราบถึงประโยชน์ของการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อนำไปแก้ไขปัญหาคือจะเกิดขึ้นกับนักเรียนที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ครูที่ได้รับการฝึกอบรมนำความรู้ที่ได้ทำวิจัยในชั้นเรียนได้ในระดับหนึ่ง จากการนิเทศภายในพบว่าครูส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความ

เข้าใจและความมั่นใจในการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน ให้มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถทำการวิจัยในชั้นเรียนได้ เกิดประโยชน์สูงสุดในการแก้ปัญหา พัฒนาปรับปรุงกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเต็มศักยภาพต่อไป

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาครูการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนประชาพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 26 ผลที่ได้จากการศึกษาเพื่อพัฒนางานวิจัยในชั้นเรียน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

คำถามการวิจัย

1. สภาพการดำเนินการเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนประชาพัฒนาเป็นอย่างไร
2. จะพัฒนาครูในการทำวิจัยในชั้นเรียนโรงเรียนประชาพัฒนาได้อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของครูในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนประชาพัฒนา
2. เพื่อพัฒนาครูในการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหการเรียนการสอนของครูโรงเรียนประชาพัฒนา

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ใช้กรอบแนวคิดการทำวิจัยในชั้นเรียน ดังนี้

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ตามกรอบแนวความคิดของ Kemmis and McTaggart (สุวิมล ว่องวาณิช, 2544 : 13 ; อ้างอิงมาจาก Kemmis and McTaggart, 1991 : 169-170) แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1. การวางแผน (Plan) 2. การปฏิบัติตามแผน (Action) 3. การสังเกตผลการปฏิบัติ (Observation) 4. การสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflection)
2. กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนาครู 2 กลยุทธ์ คือ
 - 2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ
 - 2.2 การนิเทศภายใน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเพื่อพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนประชาพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยมีขอบเขตดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ประกอบด้วย

1.1 กลุ่มผู้ร่วมวิจัย 6 คน ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 6 คน

1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหาร 1 คน ผู้วิจัย 1 คน วิทยากร 1 คน และครูโรงเรียนประชาพัฒนา 22 คน

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยระหว่างเดือน ธันวาคม – เมษายน 2553

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาครู หมายถึง การดำเนินการส่งเสริมพัฒนาครู ผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการสอนให้มีความรู้ความเข้าใจ เกิดทักษะปฏิบัติได้ เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การวิจัยที่ทำโดยผู้ทำการสอนมีจุดประสงค์เพื่อการแก้ปัญหาในชั้นเรียน มีการดำเนินการที่มีแผนชัดเจนการกระทำอย่างรวดเร็ว นำผลมาใช้ได้ในระหว่างทำการวิจัยจะมีผลสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่าง ๆ ซึ่งผลที่ได้นั้นจะนำมาปรับปรุงการเรียนการสอน โดยมีจุดเน้นมีประโยชน์ต่อตัวนักเรียนมากที่สุด กระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียนจะมีการทำอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะได้ผลตามเป้าหมายที่ต้องการ

3. การประชุมเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การดำเนินการโดยวิธีการบรรยาย การฝึกปฏิบัติการกิจกรรมตามขั้นตอนการวิจัยในชั้นเรียนทั้ง 5 ขั้นตอน เพื่อให้ผู้ร่วมศึกษามีความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน

4. การนิเทศภายใน หมายถึง การให้คำปรึกษา แนะนำ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เพื่อให้ผู้ร่วมวิจัย มีความรู้ความเข้าใจ สามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้ โดยการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) และการเยี่ยมชั้นเรียน

5. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การวิจัยประเภทหนึ่งซึ่งใช้กระบวนการอย่างมีระบบ ผู้วิจัยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ จากการใช้วงจร 4 ขั้นคือ การวางแผน การลงมือกระทำ การสังเกต และการสะท้อนผลการปฏิบัติ นำไปสู่การปรับแผนเข้าสู่รอบใหม่จนกว่าจะได้ข้อสรุปที่สามารถแก้ปัญหาได้จริง ดังนี้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ครูโรงเรียนประชาพัฒนา ทำการวิจัยในชั้นเรียนทำให้เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้การสอนของครูซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพิ่มมากขึ้น
2. เป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับครูในโรงเรียนและหน่วยงานอื่นที่สนใจนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหา และพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียนต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY